

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки
Івано-Франківської обласної державної адміністрації
Вище професійне училище № 7 м. Калуша

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ВПУ № 7 м. Калуша
_____ Володимир МЕЛЬНИК

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни	Основи охорони праці
спеціальність	G 13 « Харчові технології»
галузь знань	G Інженерія, виробництво та будівництво

Освітньо-професійна програма: Виробництво харчової продукції

Викладач _____ Наталія КАРАЛАШ

Розглянуто та схвалено
на засіданні методичної комісії
Протокол № 1 від «26» серпня 2025р.
Голова ЦК _____ Світлана КОГУТ

Калуш

ЗМІСТ

- 1.Опис навчальної дисципліни**
- 2. Мета, завдання навчальної дисципліни**
- 3. Очікувані результати навчання**
- 4.Програма навчальної дисципліни**
- 5. Структура навчальної дисципліни**
- 6. Зміст навчальної дисципліни**
- 7. Критерії оцінювання результатів навчання**
- 8. Список рекомендованих джерел**

1.Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «**Основи охорони праці**» є дисципліною, що формує спеціальні компетентності. Викладається на 4-у курсі в обсязі 60 годин ЄКТС. З них лекцій – 28 годин, практичних занять-8 год., семінарських занять - 4 год., самостійне опрацювання – 20 годин. Формою підсумкового контролю є залік.

Навчальна дисципліна «Основи охорони праці» займає основне місце в структурно-логічній схемі підготовки майбутнього фахівця, оскільки є дисципліною, що використовує досягнення та методи фундаментальних та прикладних наук, зокрема, філософії, біології, економіки, екології, психології та ін. має основний світоглядний - професійний характер.

2. Мета,завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Основи охорони праці» є **підготовка майбутніх фахівців, щодо створення безпечних умов у виробничій діяльності та життя, опанування принципів гармонійного розвитку особистості.** Надання знань, умінь, здатностей (компетенцій) для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах харчового виробництва, формування відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

Завданням основ охорони праці є **виявлення позитивного та негативного впливу на життєдіяльність та здоров'я людини зовнішніх та внутрішніх факторів, обґрунтування оптимальних умов та принципів життя.** Вивчення дисципліни полягає у набутті студентами знань, умінь і здатностей (компетенцій) ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та гарантуванням збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: матеріал предмету базується на знаннях, одержаних студентами з дисциплін «Охорона праці», «Екологія», «Правознавство»,«Соціологія», «Хімія»₃

3. Очікувані результати навчання

Перелік компетентностей студентів, що формуються в результаті засвоєння дисципліни:

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати новими знаннями.

СК9. Здатність організовувати безпечну роботу виробничої дільниці(підрозділу) з урахуванням вимог законодавства з охорони праці.

СК 10. Здатність забезпечувати екологічну безпеку під час виробництва харчової продукції та суміжної професії.

Результати навчання (РН):

РН5. Виявляти причини виникнення виробничих ситуацій і знаходити шляхи їх вирішення.

РН7. Застосовувати вимоги законодавства, нормативно-технічну та технологічну документацію в галузі харчових технологій в професійній діяльності.

РН15. Організовувати безпечні умови праці під час виробничої діяльності.

4. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів (розділів):

1. Модуль 1. Основи охорони праці.

2. Модуль 2. Основи безпечної праці. Електробезпека та пожежна безпека.

Підсумковий контроль з навчальної дисципліни «Основи охорони праці» проводиться у формі заліку.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль 1. Основи охорони праці

Змістовний модуль 1. Загальні основи охорони праці

Тема 1. Вступ Правові та організаційні основи охорони праці

Структура та мета вивчення дисципліни. Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном, зокрема в харчовій галузі. Основні розділи дисципліни «Основи охорони праці». Суб'єкти і об'єкти охорони праці. Основні терміни та визначення в охороні праці. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників. Соціальне партнерство. Законодавча основа Євросоюзу з питань охорони праці. Основні Конвенції МОП в галузі охорони праці.

Тема 2. Основні положення Закону України «Про охорону праці»

Конституційні засади охорони праці в Україні. Законодавство України про охорону праці. Закон України «Про охорону праці». Основні принципи державної політики України у галузі охорони праці. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки. Структура НПАОП. Реєстр НПАОП. Стандарти в галузі охорони праці. Національні стандарти України з охорони праці. Основні вимоги до побудови і функціонування систем управління охороною праці (СУОП). Акти з охорони праці, що діють в організації, їх склад і структура. Інструкції з охорони праці. Розробка та затвердження актів з охорони праці, що діють в організації.

Тема 3. Гарантії прав людини на охорону праці.

Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Охорона праці жінок, неповнолітніх, інвалідів. Обов'язки працівників щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці. Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці.

Тема 4. Державне управління охороною праці. Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці

Система державного управління охороною праці в Україні. Компетенція та повноваження органів державного управління охороною праці. Національна рада з питань безпечної життєдіяльності населення. Держгірпромнагляд. Права, відповідальність органів державного нагляду за охороною праці, їх основні повноваження. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.

Тема 5. Організація охорони праці на підприємстві

Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в харчовій галузі.

Служба охорони праці підприємства. Статус і підпорядкованість. Основні завдання, функції служби охорони праці. Структура і чисельність служб охорони

праці. Права і обов'язки працівників служби охорони праці.

Комісія з питань охорони праці підприємства. Основні завдання та права комісії. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі.

Атестація робочих місць за умовами праці. Мета, основні завдання та зміст атестації. Організація робіт та порядок проведення атестації робочих місць. Карта умов праці. Кольори, знаки безпеки та сигнальна розмітка. Стимулювання охорони праці.

Тема 6. Навчання з питань охорони праці

Принципи організації та види навчання з питань охорони праці. Вивчення основ охорони праці у навчальних закладах і під час професійного навчання. Навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників під час прийняття на роботу і в процесі роботи. Спеціальне навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників, які виконують роботи підвищеної небезпеки. Навчання з питань охорони праці посадових осіб.

Інструктажі з питань охорони праці. Види інструктажів. Порядок проведення інструктажів для працівників.

Стажування (дублювання) та допуск працівників до самостійної роботи.

Тема 7. Профілактика травматизму та професійних захворювань.

Причини травматизму працівників харчової промисловості.

Виробничі травми, професійні захворювання працівників харчової галузі, нещасні випадки виробничого характеру. Інциденти та невідповідності. Мета та завдання профілактики нещасних випадків професійних захворювань і отруєнь на виробництві.

Тема 8. Соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві

Основні причини виробничих травм та професійних захворювань. Розслідування нещасних випадків на виробництві. Розподіл травм за ступенем тяжкості. Основні заходи по запобіганню травматизму та професійним захворюванням.

Тема 9-10. Практичне заняття №1. Аналіз частоти важкості виробничого травматизму на підприємстві.

Змістовний модуль 2. Виробнича санітарія

Тема 11. Загальні відомості про основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії

Основи фізіології праці. Роль центральної нервової системи в трудовій діяльності людини. Втома. Гігієна праці, її значення. Чинники, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці. Загальні підходи до оцінки умов праці та забезпечення належних, безпечних і здорових умов праці.

Тема 12. Повітря робочої зони. Вентиляція виробничих приміщень.

Освітлення виробничих приміщень

Робоча зона та повітря робочої зони. Мікроклімат робочої зони. Нормування

та контроль параметрів мікроклімату. Заходи та засоби нормалізації параметрів мікроклімату.

Склад повітря робочої зони: джерела забруднення повітряного середовища шкідливими речовинами (газами, парою, пилом, димом, мікроорганізмами). Гранично допустимі концентрації (ГДК) шкідливих речовин. Контроль за станом повітряного середовища на виробництві. Заходи та засоби попередження забруднення повітря робочої зони.

Вентиляція. Види вентиляції. Організація повітрообміну в приміщеннях, повітряний баланс, кратність повітрообміну. Природна вентиляція. Системи штучної (механічної) вентиляції, їх вибір, конструктивне оформлення. Місцева (локальна) механічна вентиляція.

Освітлення виробничих приміщень.

Основні світлотехнічні визначення. Природне, штучне, суміщене освітлення. Класифікація виробничого освітлення. Основні вимоги до виробничого освітлення.

Тема 13-14. Практичне заняття №2. Розрахунок рівня освітленості робочого місця.

Тема 15. Вібрація. Шум, ультразвук та інфразвук. Іонізуючі випромінювання.

Вібрація. Джерела, класифікація і характеристики вібрації.

Гігієнічне нормування вібрацій. Типові заходи та засоби колективного та індивідуального захисту від вібрацій. Шум, ультразвук та інфразвук.

Класифікація шумів за походженням, за характером, спектром та часовими характеристикам. Нормування шумів. Контроль параметрів шуму, вимірювальні прилади. Методи та засоби колективного та індивідуального захисту від шуму.

Інфразвук та ультразвук. Джерела та параметри інфразвукових та ультразвукових коливань. Виробничі джерела, іонізуючого випромінювання, класифікація і особливості їх використання. Типові методи та засоби захисту персоналу від іонізуючого випромінювання у виробничих умовах.

Тема 16-17. Практичне заняття №3. Визначення кратності повітрообміну

Тема 18. Санітарно-гігієнічні вимоги до планування і розміщення виробничих і допоміжних приміщень

Класи шкідливості підприємств за санітарними нормами. Санітарно-захисні зони підприємств. Вимоги до розташування промислового майданчика підприємства, до виробничих та допоміжних приміщень. Енерго- та водопостачання, каналізація, транспортні комунікації. Вимоги охорони праці до розташування виробничого і офісного обладнання та організації робочих місць

Тема 19-20. Семінарське заняття. Вплив параметрів мікроклімату робочої зони на фізіологічний стан працівників.

Модульний контроль

Модуль 2. Основи безпечної праці. Електробезпека та пожежна безпека

Змістовний модуль 1. Основи безпечної праці.

Тема 21. Загальні вимоги безпеки до технологічних процесів та обладнання в харчовій промисловості

Вимоги безпеки до розміщення обладнання та утримання робочих місць. Засоби індивідуального захисту від шкідливих та небезпечних факторів. Вимоги до працівників певних категорій і порядок допуску до роботи. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів. Безпека під час експлуатації систем під тиском і кріогенної техніки.

Тема 22. Роботи з підвищеною небезпекою.

Організація проведення робіт з підвищеною небезпекою. Перелік робіт з підвищеною небезпекою Наряд-допуск. Навчання з охорони праці працівників, зайнятих на роботах з підвищеною небезпекою.

Тема 23. Пільги і компенсації за роботу зі шкідливими та важкими умовами праці.

Права працівників на охорону праці. Підстави для призначення пільг і компенсацій працівникам, їх перелік. Атестація робочих місць працівників.

Тема 24. Зони безпеки та їх огороження. Світлова та звукова сигналізація

Зони безпеки. Суб'єктивні, об'єктивні засоби. Види огороження. Функціональне призначення світлової та звукової сигналізації.

Тема 25. Сигнальні фарбування. Знаки безпеки

Сигнальні кольори їх призначення. Знаки безпеки, їх види та призначення.

Тема 26. Засоби колективного та індивідуального захисту

Види та призначення, порядок використання колективних та індивідуальних засобів захисту. Обов'язки роботодавця в забезпечення працівників ЗІЗ.

Тема 27. План евакуації аварії

Аварії на виробництві. План евакуації аварій його основні принципи та структура.

Тема 28. Психологія безпеки праці

Значення характеру виробничої діяльності. Фактори впливу на працівника, безпека поведінки працівника відповідно до психофізіологічних якостей. Професійно важливі якості і «антиякості» працівників. Декларація прав та обов'язків.

Тема 29-30. Практичне заняття № 4. Аналіз заповнення повітряного середовища робочої зони

Змістовний модуль 2. Електробезпека та пожежна безпека

Тема 31. Основи електробезпеки

Основні причини електротравматизму в харчовій галузі. Системи заходів і засобів безпечної експлуатації електроустановок. Організація безпечної експлуатації електроустановок. Вимоги до працівників. Навчання та інструктажі з електробезпеки. Кваліфікаційні групи з електробезпеки. Допуск до роботи. Нагляд за безпечністю робіт. Відповідальність за безпечність робіт.

Тема 32. Причини та умови ураження людей електричним струмом.

Вплив електричного струму на організм людини.

Дія електричного струму на організм людини. Електричні травми. Чинники, що впливають на наслідки ураження електричним струмом.

Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом. Умови ураження людини електричним струмом. Ураження електричним струмом при дотику або наближенні до струмоведучих частин і при дотику до неструмоведучих металевих елементів електроустановок, які опинились під напругою. Напруга кроку та дотику.

Тема 33. Допуск до роботи з електрикою.

Допуски та інструктажі при роботі з електрикою. Безпечна експлуатація електроустановок: електрозахисні засоби і заходи. Безпека при експлуатації обладнання.

Тема 34. Безпечні методи звільнення потерпілого від дії електричного струму

Надання першої допомоги при ураженні електричним струмом.

Тема 35. Основні поняття та значення пожежної безпеки.

Основні нормативні документи, що регламентують вимоги з пожежної безпеки. Статистика та динаміка пожеж за останні роки в Україні, зокрема у харчовій галузі. Основні причини пожеж. Державний нагляд. Інструкції безпечного використання пожежонебезпечних речовин і матеріалів, дії персоналу під час виникнення пожежі. Вивчення питань пожежної безпеки працівникам.

Тема 36. Вогнегасильні речовини. Пожежна сигналізація, протипожежна автоматика

Система пожежного захисту. Попередження розповсюдження пожежі. Планування та розташування приміщень і виробництв з урахуванням вимог пожежної безпеки. Протипожежні розриви між будівлями та спорудами. Попередження розвитку пожежі. Пожежна сигналізація. Вогнегасильні речовини. Первинні засоби гасіння пожеж. Вибір типу та визначення кількості вогнегасників. Протипожежне водопостачання. Дії персоналу при виникненні пожежі. Забезпечення та контроль стану пожежної безпеки на виробничих

об'єктах.

Модульний контроль

Тема 37-38. Семінарське заняття . Пожежна профілактика на виробничих об'єктах.

Заняття 39-40. Залік

Завдання для самостійної роботи.

	Самостійні роботи з Основи охорони праці	
	<i>Змістовий модуль 1 Загальні питання охорони праці .</i>	
1	Стандарти в галузі охорони праці.	1
2	Колективний договір.	1
3	Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці.	1
4	Тривалість робочого часу працівників.	1
5	Права працівників на охорону праці, пільги і компенсації. Охорона праці жінок та підлітків.	1
	<i>Змістовий модуль 2 Виробнича санітарія</i>	
6	Шкідливі виробничі фактори.	1
7	Шкідливі біологічні фактори (віруси, інфекції).	1
8	Чергування праці і відпочинку.	1
9	Види освітлення.	1
10	Медичні огляди працівників.	1
	<i>Змістовий модуль 3 Основи безпечної праці.</i>	
11	Роботи з підвищеною небезпекою	1
12	Законодавчі та нормативно- правові акти про охорону праці на підприємстві.	1
13	Сигнальні фарбування.	1
14	Поняття про надзвичайні ситуації, їх кваліфікація й основні причини	1
15	Безпека праці при роботі за комп'ютером.	1
	<i>Змістовий модуль 4 Електробезпека та пожежна безпека.</i>	
16	Вплив електроричного. струму на організм людини. Види ураження. Основні випадки ураження струмом.	1
17	Фактори, що впливають на ступінь ураження струмом.	1
18	Захист від статичної електрики. Захист від блискавки.	1
19	Протипожежна автоматика та пожежна сигналізація.	1
20	Протипожежний інструктаж та навчання. Пожежна техніка для захисту об'єктів.	1

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем.	Кількість годин					
	денна форма					
	Всього	В тому числі				
		Лекції	Лабора торні практи	Семіна рські	Контр ольні	Самос тійна робота
Змістовий модуль 1 Загальні питання охорони праці						
Разом за модуль 1	10	8	2			5
Змістовий модуль 2 Виробнича санітарія						
Разом за модуль 2	10	4	4	2		5
Змістовий модуль 3 Основи безпечної праці						
Разом за модуль 3	10	8	2			5
Змістовий модуль 4 Електробезпека та пожежна безпека						
Разом за модуль 4	10	8	-	2		5
Всього годин	40	28	8	4		20

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Зміст заняття	Кількість годин		
		Лекції	Л/П/К	Семінар
Змістовий модуль 1 Загальні питання охорони праці .				
1	Вступ. Правові та організаційні основи охорони праці.	1		
2	Основні положення Закону України « Про охорону праці».	1		
3	Гарантії прав людини на охорону праці.	1		
4	Державне управління охороною праці. Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці.	1		
5	Організація охорони праці на підприємстві.	1		
6	Навчання з питань охорони праці.	1		
7	Профілактика травматизму та професійних захворювань. Причини травматизму працівників харчової промисловості.	1		
8	Соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві.	1		
9-10	Практичне заняття № 1. Аналіз частоти важкості травматизму на підприємстві.		2	
	Кількість лекцій, практичних,семінарів	8	2	
Змістовий модуль 2 Виробнича санітарія				
11	Загальні відомості про основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії.	1		
12	Повітря робочої зони. Вентиляція виробничих приміщень. Освітлення виробничих приміщень.	1		
13-14	Практичне заняття № 2. Розрахунок рівня освітленості робочого місця.		2	
15	Вібрація. Шум,ультразвук та інфразвук. Іонізуючі випромінювання.	1		
16-17	Практичне заняття № 3. Визначення кратності повітрообміну.		2	
18	Санітарно-гігієнічні вимоги до планування і розміщення виробничих і допоміжних приміщень.	1		
19-20	Семінарське заняття . Вплив параметрів мікроклімату робочої зони на фізіологічний стан працівників. Модульний контроль			
	Кількість лекцій, практичних,семінарів	4	4	2
Змістовий модуль 3 Основи безпечної праці.				
21	Загальні вимоги безпеки до технологічних процесів обладнання у харчовій промисловості.	1		
22	Роботи з підвищеною небезпекою.	1		
23	Пільги і компенсації за роботу зі шкідливими та важкими умовами праці.	1		
24	Зони безпеки та їх огороження. Світлова та звукова сигналізація.	1		
25	Сигнальні фарбування. Знаки безпеки.	1		
26	Засоби колективного та індивідуального захисту.	1		
27	План евакуації.	1		
28	Психологія безпеки праці.	1		
29-30	Практичне заняття № 4. Аналіз запилення повітряного		2	

	середовища робочої зони.			
	Кількість лекцій, практичних, семінарів	8	2	
Змістовий модуль 4 Електробезпека та пожежна безпека				
31	Основи електробезпеки.	1		
32	Причини та умови ураження людей електричним струмом. Вплив електричного струму на організм людини.	1		
33	Допуск до роботи з електрикою.	1		
34	Безпечні методи звільнення потерпілого від дії електричного струму.	1		
35	Основні поняття та значення пожежної безпеки.	1		
36	Вогнегасильні речовини. Пожежна сигналізація, протипожежна автоматика. <i>Модульний контроль.</i>	1		
37-38	Семінарське заняття . Пожежна профілактика на виробничих об'єктах.			2
39-40	Залік	2		
	Кількість лекцій, практичних, семінарів	8		2
	Загальна кількість лекцій, практичних, семінарів	28	8	4
	Самостійна робота	20		
	Залік			
	Загальна кількість за IV курс:	60		

7. Критерії оцінювання результатів навчання

Поточний контроль здійснюється під час аудиторних занять(поточних, лабораторних) і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача освіти до виконання конкретних завдань. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять і система оцінювання рівня визначаються викладачем.

Основними завданнями поточного контролю є:забезпечення зворотного зв'язку між здобувачами освіти і викладачами, підвищення інтересу до творчої самостійності здобувачів освіти до засвоєння знань та набуття вмінь.

Контрольні заходи є необхідним елементом зворотного зв'язку у процесі навчання. Вони визначають відповідність рівня набуття здобувачами освіти знань, умінь та навичок нормативних документів щодо фахової передвищої та професійної (професійно-технічної освіти) та підсумковий контроль.

Поточний (тематичний) контроль навчальних досягнень здобувачів освіти проводиться протягом семестру на всіх видах навчальних знань з метою оперативного отримання об'єктивних даних про рівень знань і умінь та практичних навичок з навчальної дисципліни.

Форми і методи проведення поточного контролю з кожної дисципліни визначаються викладачами і фіксуються у робочих навчальних програмах (силабусах) з дисципліни та систематично розглядаються на засідання циклової комісії для оперативного управління освітнім процесом відповідно до Положення про силабус освітньої компоненти навчальної дисципліни у Вищому професійному училищі № 7 м.Калуша.

Результати поточного контролю виставляються в журналі обліку роботи академічної групи і враховуються при виставленні проміжної атестаційної та семестрової оцінки з навчальної дисципліни.

Проміжний (модульний) контроль -це котроль знань здобувачів освіти після логічно завершеної частини навчальної дисципліни. Цей контроль може бути модульним (тематичним) і проводиться у формі контрольної роботи, тестування, виконання розрахункового або розрахунково- графічного завдання та інше. Проміжний контроль проводиться всередині кожного семестру. Терміни проведення контрольного періоду регламентуються наказом директора закладу освіти.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі або на окремих його етапах. Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувачів освіти.

Рівень навчальних досягнень здобувачів освіти з дисциплін, які є освітніми компонентами ОПП, оцінюється за дванадцятибальною шкалою оцінювання.

10-12 балів рівень компетентності високих (творчий)- здобувач освіти володіє матеріалом та навичками цілісно комплексного аналізу теми.Самостійно оцінює,знаходить, виправляє допущені помилки, працює з різними джерелами інформації,систематизує та творчо використовує дібраний матеріал.Тісно пов'язує теорію з практикою і правильно демонструє знання та виконання практичних навичок. Вирішує задачі та завдання підвищеної складності, вміє узагальнювати матеріа, володіє методами дослідницької роботи. Виконує заплановану індивідуальну роботу(підготовка презентацій, де здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні

положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь,, вільно використовує набуті знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.

7-9 балів рівень компетентності достатній (конструктивно-варіативний)- здобувач освіти добирає переконливі аргументи на підтвердження висловленого судження або рішення, правильно і по суті відповідає на стандартизовані питання поточної теми, включно із питаннями лекційного курсу до самостійної роботи. Демонструє знання та виконання практичних навичок. Правильно використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач. Вміє вирішувати завдання та задачі середньої складності.

Володіє необхідними практичними навичками і прийомами їх виконання, в обсязі який перевищує необхідний мінімум. Здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його:має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладеного теоретичного змісту або при аналізі практичного;

4-6 балів рівень компетентності середній (репродуктивний)- здобувач освіти відтворює матеріал. Має неглибокі знання, але добре аналізує основні елементи теми. Наводить окремі власні приклади на підтвердження певних суджень, відповідає на стандартизовані питання поточної теми, лекційного курсу та самостійної роботи. Не може самостійно побудувати чітку, логічну відповідь. Під час відповіді і демонстрації практичних навичок студент допускає помилки. Вирішує лише найлегші ситуаційні задачі, не в повному обсязі володіє обов'язковим мінімумом методів дослідження. Здобувач освіти в основному оперував знаннями теоретичної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але викликають непевність або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю.

1-3 бали (незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю рівень компетентності низький (рецепторно-продуктивний) здобувач освіти не відповідає на елементарні запитання, але може побудувати логічну відповідь, не відповідає на додаткові питання, не розуміє змісту матеріалу. Під час відповіді і демонстрації практичних навичок, робить значні, грубі помилки.

Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання здобувачів освіти на проміжних або заключному етапі їх навчання. Він включає семестровий контроль і атестацію здобувачів освіти фахової перед вищої та професійної (професійно-технічної) освіти.

**Відповідність рейтингових показників оцінкам за національною шкалою
та шкалою ECTS**

Оцінка по шкалі ECTS	Визначення	Національна шкала	100-бальна шкала
A	Відмінно-відмінне виконання з незначною кількістю помилок	12 (відмінно) 11 (відмінно) 10 (відмінно)	90-100
B	Дуже добре-вище середнього рівня з кількома помилками	9(дуже добре)	82-89
C	Добре- в цілому правильна робота з певною кількістю значних помилок	8 (добре)	78-81
		7 (добре)	74-77
D	Задовільно-непогано,але зі значною кількістю недоліків	6(задовільно) 5(задовільно)	69-73 64-68
E	Достатньо-виконання відповідає критеріям	4(достатньо)	60-63
FX	Незадовільно-потрібно вивчити перед тим, як перездати	3(незадовільно)	35-59
F	Неприйнятно-необхідна подальша робота	2(неприйнятно) 1(неприйнятно)	18-34

8. Список рекомендованих джерел

1. Безпека життєдіяльності (забезпечення соціальної, техногенної та природної безпеки: Навч. посібник/ В.В.Бегун, І.М. Наumenко - К.: , 2004. – 328с.
2. Березуцький В.В., Васьковець Л.А., Вершиніна Н.П. та ін. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник / За ред. проф. В.В. Березуцького. – Х.: Факт, 2005. – 348 .
3. Безпека життєдіяльності. Є.П. Желібо, -К.: Каравела, 2005. -344с.
4. Конспект лекцій з курсу «Безпека життєдіяльності». О.В. Овчаров, -Х.: ХНАМГ, 2006. - 132с.
5. Основи охорони праці: Підручник. 2-ге видання / К.Н.Ткачук, М.О.Халімовський, В.В.Зацарний та ін. – К.: Основа, 2006 – 448 с.
6. Запорожець О.І., Протоєрейський О.С., Франчук Г.М., Боровик І. М. Основи охорони праці. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 264 с.
7. Основи охорони праці: /В.В. Березуцький, Т.С. Бондаренко, Г.Г.Валенко та ін.; за ред. проф. В.В. Березуцького. – Х.:Факт, 2005. – 480 с.

Додаткові джерела

1. Правила пожежної безпеки в Україні, затверджені наказом МНС України 19.10.2004 року.
2. Яременко З.М. Безпека життєдіяльності Навчальний посібник. Львів. Видавничий центр ЛНУ ім.Ів.Франка, 2005 – 301 с.
3. Надзвичайні ситуації: Основи законодавства України.- К., 1998. – 544 с.
6. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».

Електронні ресурси:

1. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua>
 2. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України <http://www.erriu.ukrtel.net/index.htm>.
 3. <http://www.dnopr.kiev.ua> - Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду.
 4. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
 5. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
- www.tspru.edu.ua – кредитно-модульна система.